gemeente Berkelland

Bestuursopdracht Cultuur- en Erfgoedvisie [1]2020-2030

Vastgesteld op: 7 mei 2019
Zaaknummer: 246489

Opdrachtbeschrijving
Cultuur is een breed begrip. We bedoelen hier kunst, muziek, toneel, archeologie, monumenten, media, musea, beeldende kunst en (culturele)evenementen. Maar cultuur is ook hoe we met elkaar omgaan, wat we met elkaar beleven en hoe we naar dingen kijken. Cultuur verbindt, draagt bij aan een leefbare samenleving, versterkt de lokale identiteit en kwaliteit, zorgt voor nieuwe inkomensbronnen en nieuwe markten.

Om dat complexe en brede veld samenhang te geven is een nieuwe visie op cultuur en erfgoed nodig.
Deze opdracht gaat over:
- het op te leveren resultaat (een cultuur- en erfgoedvisie);
- de weg ernaar toe (proces).

Bestuurlijk opdrachtgever:	**Ambtelijk opdrachtgever:**
Het college van burgemeester en wethouders Portefeuillehouder(s): Anjo Bosman	Janet Wildeman **Ambtelijk opdrachtnemer/projectleider:** Gerran Protzman

Aanleiding/vraag (Waarom deze opdracht? Van wie komt de vraag?)
Er is al een beleidskader Muziek-, kunst en cultuuronderwijs. Maar er ontbreekt een samenhangende visie. Zo'n visie willen we zo snel mogelijk samen met alle betrokkenen maken.

Relatie met andere besluiten (college- en raadsbesluiten)

- Cultuurnota Berkelland 2008;
- Beleidskader muziek-, kunst- en cultuuronderwijs 2018;
- Quickscan musea Berkelland 2018.

Doel (Wat willen we bereiken?)
We willen een proces inrichten om het toekomstbeeld van het culturele speelveld en het erfgoedbezit in kaart te brengen. Hiermee stellen we ambities vast voor de instandhouding en ontwikkeling van het culturele landschap en erfgoedbezit, zodat dit:
- een inspiratiebron en motor kan zijn voor nieuwe ontwikkelingen;
- een duurzame en effectieve verbinding vormt tussen diverse beleidsterreinen, organisaties, gemeente en regio;
- het eigenaarschap van het culturele Berkellandse speelveld versterkt en behoudt;
- de lokale en regionale identiteit onderstreept en versterkt;
- op een goede wijze (duurzaam en effectief) kan worden doorgegeven aan de volgende generatie.
-

(Maatschappelijk) resultaat van de opdracht: wat wel/wat niet
Het resultaat van het proces is:
- een duidelijk beeld van de staat van het Berkellandse cultuur- en erfgoedveld;
- dat we samen met maatschappelijke organisaties en inwoners een stip op de horizon hebben gezet;
- een duidelijke rol van de gemeente op het terrein van cultuur en erfgoed;
- een heldere en concrete visie op cultuur en erfgoed met keuzes voor een realistisch uitvoeringsprogramma;
- meer lokale spin-offs van het Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek door samenwerking
- het culturele speelveld is toekomstbestendig;
- een helder subsidiekader.

[1] We stellen voor het woord cultuur te vervangen door cultuur- en erfgoed en nota in visie

Voorwaarden en uitgangspunten (Met welk beleid hebben we te maken, regels/wetgeving?)
We hebben te maken met:

- Beleidsvisie Bibliotheek Oost-Achterhoek;
- Wettelijke taken (Bibliotheekwet, Archiefwet, instandhouding monumenten en archeologie, beleid cultuurhistorie in ruimtelijke ontwikkeling, lokale omroep, vrijetijdseconomie, e.v.);
- Omgevingswet (omgevingsvisie en -plan);
- Regionale samenwerking (Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek, Euregio).
- Voorleggen aan de commissie Bestuurlijke Vernieuwing

Budget
(Alle scenario's zijn exclusief de benodigde ambtelijke inzet)

Scenario 1: traditioneel	€ 2.500	
	• Meepraat avonden	1.750
	• Publiciteit en Publicatie	750
Scenario 2: innovatief	€ 20.000	
	• Samenstelling en faciliteren cultuurteam 2 jaar	12.000
	• Extra kosten vanwege experimentele karakter	4.000
	• Interactieve communicatie	4.000
Scenario 3: Innovatief LIGHT	€ 10.000	
	• Enquete en meepraat avonden	5.000
	• Themabijeenkomsten met prioritering	3.000
	• Publiciteit en Publicatie	2.000

Tijdpad

<u>Scenario 1: traditioneel proces</u>
Opgave: Het zelf maken van een nieuwe cultuur- en erfgoedvisie.

1. Op basis PSU (intern Project Start Up d.d. dinsdag 20-02-2019) schrijft de gemeente een concept visie
2. Info- / inspraakavonden voor culturele partners en inwoners
3. Al dan niet verwerken reacties in concept visie
4. Vaststelling visie door college / raad

Mate van participatie samenleving: *'raadplegen'*
Aan culturele (en maatschappelijke) organisaties en inwoners wordt gevraagd om kennis en meningen te delen rondom de beleidsthema's cultuur en erfgoed.

Voordelen: Proces heeft korte doorlooptijd van circa 6 maanden, besluitvorming in 2019;
Totale regie gemeente op inhoud en proces;
Lage kosten (circa € 2.500).

Nadelen: Sluit niet aan bij thema verbindend bestuur;
Minimale participatie van samenleving en gemeenteraad;
Kans op beperkt draagvlak en commitment samenleving.

Scenario 2: Innovatief proces
Opgave: Co-creëren van een cultuur- en erfgoed visie.

Een nieuw te vormen tijdelijk cultuurteam, bestaande uit vertegenwoordigers van het culturele veld, raad, ambtelijke organisatie en inwoners, schrijft een prijsvraag uit: "Wij zoeken het meeste creatieve route om te komen tot een samenhangende visie voor cultuur- en erfgoed in Berkelland".
De gekozen route wordt uitgevoerd binnen de vooraf vastgestelde (financiële) kaders.
Het cultuurteam faciliteert het proces.

Mate van participatie samenleving: *samenwerken en meebeslissen*
Er wordt intensief samengewerkt met organisaties en inwoners. Ook zijn zij medeverantwoordelijke voor de uiteindelijke beslissingen die worden genomen.

Voordelen: ECHT van de samenleving en gemeenteraad;
Van, voor en door inwoners;
Veel draagvlak en commitment.
Het positieve effect van het proces op zich zelf
Versterken/behouden van het eigenaarschap van het culturele veld

Nadelen: Beperkte regie op proces en inhoud;
Tijdrovend en langere doorlooptijd (1,5 tot 2 jaar).

Uitdaging: Vraagt loslaten van college en gemeenteraad.
Rol gemeente Faciliterend;
Intern project/procesteam;
Samenstelling cultuurteam;
Cultuurteam schrijft prijsvraag uit en maakt plan van aanpak;
Werkbudget cultuurteam circa € 10.000 per jaar.

Scenario 3: Innovatief LIGHT proces
Opgave: Co-creëren van een cultuur- en erfgoedvisie

1. Quickscan onder betrokkenen en interne organisatie.
2. Enquête via inwonerspanel (intern, raad, culturele veld en inwoners)
3. Verdieping van de enquete- en quickscan-resultaten door het bezoeken van vindplekken met een 'cultuurcaravan', zoals scholen PO en VO (programmatisch cultuuronderwijs), op de warenmarkt, bij Kulturhusen, tijdens zomerfeesten, festivals en evenementen en op jongerenplekken (Jimmy's, verenigingen, supermarkten, etc.).
   De vragen worden gesteld door raadsleden (met 'interviewtalent'); "Waar ben je trots op en word je blij van, wat brengt cultuur en erfgoed je, wat mis je en wil je meer actief betrokken worden/zijn? We leggen de interviews op beeld vast.
4. Opbrengsten uitwerken in thema's en op bijeenkomst(en) via een beslisgroepenmodel prioriteiten aan laten geven.

Mate van participatie samenleving: *adviseren en (deels) meebeslissen*
We vragen organisaties en inwoners om ideeën en oplossingen aan te dragen en laten hen meedoen in het aangeven van prioriteiten.

Voordelen: ECHT van de samenleving en gemeenteraad;
Van, voor en door inwoners;
Veel draagvlak en commitment;
Het positieve effect van het proces op zich zelf;
Versterken/behouden van het eigenaarschap van het culturele veld;
Voldoende regie op proces en beperkt op inhoud;
Besluit begin 2020 (doorlooptijd circa 8-12 maanden).

Nadelen: Geen.
Uitdaging: Vraagt loslaten van college en gemeenteraad.

Rol gemeente Faciliterend;

Intern project/procesteam;
Kosten circa € 10.000.

Voorbeeldproces: Gemeente Hellendoorn 2017-2018: https://www.hellendoorningesprek.nl/cultuurcaravaan of https://www.facebook.com/CultuurCaravaan/

Communicatie

Cultuur is een breed begrip. We bedoelen hier kunst, muziek, toneel, archeologie, monumenten, media, musea, beeldende kunst en (culturele)evenementen. Maar cultuur is ook hoe we met elkaar omgaan, wat we met elkaar beleven en hoe we naar dingen kijken. Cultuur verbindt, draagt bij aan een leefbare samenleving, versterkt de lokale identiteit en kwaliteit, zorgt voor nieuwe inkomensbronnen en nieuwe markten.
Om dat complexe en brede veld samenhang te geven is een nieuwe visie op cultuur en erfgoed nodig. We willen deze visie samen met (culturele) organisaties en inwoners ontwikkelen.

Risico's + go / no go-momenten

Risico- en succesfactoren. Belangrijke momenten in besluitvorming college/raad.

Afhankelijk van het te kiezen scenario.
Scenario 1 geeft een hoge mate van controle op zowel het proces als inhoud. Besluitvorming vindt plaats in de laatste fase.

Scenario 2 legt de verantwoordelijkheid en het eigenaarschap van het proces in grote mate in de samenleving. De inhoud wordt losgelaten. In de laatste fase vindt vaststelling plaats.

Scenario 3 houdt het eigenaarschap bij de gemeente maar betrekt de samenleving actief bij het vormgeven van het proces en de inhoud. Hier is sprake van meerdere beslismomenten waaraan alle betrokkenen meedoen. Uiteindelijke vaststelling in de laatste fase door college/raad.

We stellen voor om de keuze voor een scenario voor te leggen aan de raadswerkgroep Bestuurlijke Vernieuwing.

Toelichting

Wat is een bestuursopdracht?
Een bestuursopdracht is een door burgemeester en wethouders vastgestelde opdracht aan de ambtelijke organisatie om een beschreven resultaat te bereiken.

Wanneer is een bestuursopdracht nodig?
Het is logisch dat er niet voor behandeling van elk verzoek een bestuursopdracht wordt gevraagd. Het overgrote deel van de werkzaamheden bij de gemeente bestaat uit min of meer routinematige handelingen.
Daarvoor hoeven uiteraard geen bestuursopdrachten gevraagd te worden. Hetzelfde geldt voor verzoeken van raad of college waarmee hooguit enkele dagen werk is gemoeid zonder dat er verdere gevolgen zijn. Een bestuursopdracht is een sturingsinstrument met een bijzonder karakter en met een hoge waarde.
Bestuursopdrachten worden gevraagd:

- Als er 'iets nieuws' op de rails moet worden gezet.
- Als voorbereiding op formulering van nieuw of ingrijpende herijking van beleid (ook opgelegd nieuw beleid).
- Als er duidelijkheid nodig is over de aanpak van een bepaalde klus/vraagstuk/motie.

Samengevat zal het in de praktijk zo zijn dat bestuursopdrachten worden gevraagd voor complexe zaken, die van groot politiek en/of beleidsmatig belang zijn.

Hoe ziet een bestuursopdracht er uit?
Een bestuursopdracht moet duidelijk weergeven wat de aanleiding, doelstelling en wat het uiteindelijke resultaat van de opdracht is. Daarnaast moet een bestuursopdracht een zo concreet mogelijke aanpak inhouden (met planning, benodigde capaciteit, middelen en wijze van communiceren). Ook de risico's worden in kaart gebracht.